

samo poldrugo leto. Vsled dijaških nemirov, pri katerih je stal na strani dijakov, je bil prisiljen zapustiti službo in se je posvetil popolnoma znanstvenemu delu. Postal je sotrudnik revije „Věstnik Jevropi“, ki jo je ustanovil l. 1866. M. M. Stasjulevič. Kot učenec slovečih slavistov Gijgoroviča in Srezněvskega je proučeval Pypin najprej stare slovstvene spise ruske, ali na svojem potovanju po Evropi je začel proučevati tudi druge slovanske književnosti. Sad teh dolgoletnih študij je njegovo veliko delo „Istorija slavjanskijh literatur“, ki ga je izdal skupno s Poljakom W. D. Spasowiczem v dveh zvezkih. Vseh njegovih spisov tu ne moremo navesti, omenjamo samo, da so vsi temeljiti in pisani s strogo učenjaško objektivnostjo. Oficialni krogi ruski dolgo niso hoteli priznati Pypinovega znanstvenega delovanja; šele l. 1897. je bil slovesno izvoljen za člana „Akademije Nauk“ zaradi svojega velikega dela „Istorija ruskoj literatur“, katero je pisal mnogo let. „Mesečnik Ruskaja Mysl“ imenuje Pypina „včnega rabotnika“ in njegov nekrolog končuje z besedami: „On uměl buditi energiju i věru v svoi sili vo vsěh těh, kto iměl sčastje popast v sferu pritjaženija jego kristalno-čistoj obajatelnoj nravstvennoj ličnosti. Nevoznagradimaja utrata!“ —

Fr. Št.

Jelena Osipovna Lihačeva. 19. decembra je umrla v Petrogradu ruska pisateljica Jelena Lihačeva, ki je od sedemdesetih let preteklega stoletja stala na čelu prosvetnega in emancipacijskega gibanja na Ruskem. Izpod njenega peresa je izšla vrsta temeljitih del o ženskem vprašanju. Književno delovati je začela leta 1869. v „Otečestvennih Zapiskih“. Najboljše in največje svoje delo je izdala pod naslovom „Matériali dlja istoriji ženskago obrazovanija v Rossiji“. Gospa J. O. Lihačeva je bila soproga Vladimira Ivanoviča Lihačeva, pisatelja političnih in gospodarskih študij, objavljenih v „Věstniku Jevropy“.

Vladimir Ivanovič Lamanskij. Znani ruski slavist Vl. Iv. Lamanskij je obhajal v začetku januarja petdesetletnico svoje pisateljske in znanstvene delavnosti. Slavistika je bila še precej neobdelano polje, ko jo je Lamanskij začel gojiti pred 50 leti. Od takrat pa je vzrasla cela šola slavistov, kateri smemo reči „šola Vl. Lamanskega“. Njegovi učenci, mnogi že sedaj skoraj starčki, imajo že zopet svoje učence. Lamanskij gleda tri, štiri generacije, in vendar je še krepak, delaven in vpliven mož. Lamanskij stoji na enaki stopinji z Aksakovom, Homjakovom itd., ki so prve zvezde takozvanega slavjanofilstva. — Rodil se je l. 1833. Profesor slovanskih jezikov in slovstev je bil neprenehoma od l. 1865. do l. 1900., ko je šel v zaslužni pokoj. Na književno polje je Lamanskij vstopil h koncu decembra l. 1854. z delom „o zbirki narodnih južnoruskijh pesmi Metlinskega“. Lamanskij pozna ves slovanski svet zelo temeljito. Dasi je preiskoval večjidel le arhive in knjižnice, je vendar dobro opazoval tudi sodobno kulturno in politično življenje

vseh slovanskih narodov. On ni le analiziral najdenega gradiva, ampak je znal v mrtvih spomenikih poiskati tudi duha preteklega življenja. Kot arhivar v drž. arhivu minist. narodne prosvete (1858—1862) je objavil celo vrsto znanstvenih spisov v časnikih petrograjskih in moskovskih. Samo po sebi se razume, da je Lamanskij poleg svojega znanstvenega delovanja pomagal povsod, kjer je šlo za povzdigo slovanske zavesti in za svobodo slov. narodov. —

☪

Rusija in vojska.

Port Artur je padel na novega leta dan! Po velikanskem boju je omagala trdnjava. 14.000 vojakov na utrdbah je bilo bolnih in ranjenih. Trije generali so bili ubiti. Ves Port Artur je bil velika bolnišnica, kajti ker je toliko mesecev manjkalo sveže rastlinske hrane, so zboleli še oni, katerim so prizanesle japonske kroglice. Naša slika str. 128. nam kaže japonsko granato v primeri z velikostjo petletnega dečka. Granata udari in se razleti v drobne kosce, vse okoli sebe pokončujejoč. Dvanajst palcev debel oklop prebije to strašno strelivo. Vendar so vztrajali Rusi do zadnjega, dokler jim ni zmanjkalo streliva. Pomoči ni bilo upati, groznemu japonskemu ognju niso mogli več odgovarjati iz svojih topov — torej ni ostalo drugega, nego da so se vdali.

S tem pa je oproščena japonska armada pred Port Arturjem in gre s svojimi težkimi obležnimi topovi (gl. str. 124.) na pomoč maršalu Ojami, ki se še zdaj pripravlja na odločilno bitko s Kuropatkinom. V Mandžuriji ni nič novega ves teden, razen da bi bili drzni Miščenkovi kazaki na neustrašnem pohodu skoro uničili velikansko zalogo japonskih živil v Inkovu.

Tem živejše je bilo pa doma, kjer je nastala skoro revolucija. Delavci v Peterburgu so z velikansko demonstracijo zahtevali ustave od carja. V boju z vojaštvom je bilo več tisoč mrtvih in ranjenih. A o tem prihodnjič kaj več.

Danes priobčujemo le sliko pisatelja Maksima Gorkega, znanega proletarskega pripovedovavca in dramatika, kateri se udeležuje revolucionarnega gibanja z vso strastjo. Bil je že enkrat zaradi tega v ječi, a so mu zaradi slabega zdravja dovolili, da je šel na Krim. Zdaj so ga zopet zaprli v Rigi. Maksim Gorkij ima posebno med dijaštvom mnogo somišljenikov, ki tvorijo celo zaroto proti carstvu.

☪

Raznotero. Pismeni jezik češki je starejš nego pismeni jezik francoski, angleški itd. Sedanja pismena češčina vlada že od dob „Kralicke biblije“ (l. 1593.), torej čez 300 let. Sedanji pismeni jezik nemški izvira šele iz 18. stoletja. — Prvi češki časnik je izšel v Pragi v septembru l. 1597.; prvi nemški časnik je začel izhajati l. 1615., angleški l. 1622., fran-

coski l. 1632. — Pred kratkim je umrl Frančišek Andrej Hofer, pisatelj in ameriški časninar, pravnuk Andreja Hofera. Rodil se je l. 1821. na Badenskem, l. 1848. je odšel v Ameriko, kjer je bil v državi Jowa urednik lista „Times“. — V zadnjem času sta umrla tudi dva imenitna moža: Grof Luigi Palma di Cesuola (roj. l. 1832. v Turinu) in pa orientalist dr. Emil Schlagintweit. Prvi je živel od l. 1860. v Zedinjenih ameriških državah, za katere je preiskaval starine na Cipru in je izdal o tamošnjih izkopinah zanimivo delo. V New-Yorku je ustanovil „Metropolitan Museum of art“. Drugi se je rodil l. 1835. in je spisal dela: „Buddizem v Tibetu“, „Kralji tibetski“, „Indija v besedah in podobah“ in dr. Prevajal je tudi zelo spretno iz tibetskega jezika.

Zanimivo statistiko časnikarstva je objavil francoski list „Revue Hebdomadaire“. Kar se tiče števila časnikov, stoji v Evropi na prvem mestu Nemčija, kjer izhaja 5500 časnikov, med njimi 800 političnih dnevnikov. Za Nemčijo sledi Angleška s 3000 časniki (809 dnevnikov). Na Francoskem izhaja 2819 časnikov, izmed katerih četrtina so dnevniki. Še le za Italijo, ki ima 1400 časnikov, pridejo na vrsto Avstrija, Španija in Rusija. Skupno izhaja v Evropi 20.000 časnikov. Azija ima 3000 periodičnih listov; od tega števila pripada na Japonsko polovica. V Afriki izhaja 200 dnevnikov. Časnikarstvo v Ameriki je v zadnjih letih neverjetno vzraslo: Samo v Zedinjenih državah severo-ameriških izhaja 18.226 časnikov: 2226 dnevnikov, 12.979 tednikov in 1817 mesečnikov. Vkup se razpošilja 15,120.156 iztisov časnikov.

Sainte-Beuve. H koncu decembra so Francozi obhajali stoletnico po rojstvu Sainte-Beuva, največjega kritika poleg Hipolita Taine-a. Sainte-Beuve in H. Taine predstavljata dve kritični šoli na Fran-

coskem; le-ta je bil filozof književnosti, oni pa njen dušeslovec. Taine je sam nekoč o sebi napisal, da v sebi nima niti iskricice umetniške nadarjenosti in da se peča samo z fiziologijo umetnosti. Sainte-Beuve je pa bil pesnik in romanopisec ter le dvomi o pravi nadarjenosti so ga speljali na kritično pot. Kot kritik je bil zelo smel in je najrajši ocenjeval najbolj nadarjene sodobne književnike. Kot pesnik je objavil „Pesni Josipa Delormé“ (1829), „Consolations“, „Les Pensées d'Aût“ in dr. L. 1834. je izdal roman „Volupté“. Najbolj imenitno njegovo delo so „Lundis“ (Ponedeljki), ki jih je objavljaj od l. 1850. v listu „Constitutionnel“, pozneje v „Moniteuru“ in „Tempsu“. Ob svojem času je bil Sainte-Beuve zelo merodajen, a sedaj ga francoska „moderna“ pozablja.

Paul Laurence Dunbar. V mestu Daytonu, ki stoji v ameriški državi Ohio, je pred nedavnim umrl 32letni, polnokrvni zamorec Paul Laurence Dunbar, prvi in dozdej edini pesnik svojega plemena. Dunbar je bil liričen pesnik izredne nadarjenosti, katerega stavijo nekrologi na eno izmed prvih mest med sodobnimi liričnimi pesniki cele Amerike. Svoje pesmi je Dunbar pisal v materinskem narečju; ker je predmete za svoje pesmi jemal poglavitno iz narave in iz vsakdanjega življenja, ga primerjajo nekateri kritiki Burns-u. — Dunbar je bil sin kentuškega suznja, ki je pobegnil v Kanado; njegova mati je bila tudi suznja, katero pa je osvobodila občanska vojska. V svoji mladosti je bil Dunbar služabnik v neki gostilni in ob prostem času je čital ter se sam izobraževal. Pozneje je bil časnikar, recitator in ljudski govornik. V 30. letu je dobil boljšo službo v washingtonski knjižnici ali nevarna bolezen, ga je v kratkem vrgla v grob. Zapustil je štiri obsežne zbirke verzov, zlasti liričnih in lepe pripovedi iz življenja zamorcev.

Granata_obležnega topa izpred Port Arturja.